

Covid-19 Salgınının Türkiyede Kuşaklararası Dayanışma Üzerine Etkisi

Ar. Gör. Dr. Burcu Özdemir Ocaklı

Ankara Üniversitesi

Çin’de başlayan salgınının tüm dünyaya yayılmasıyla birlikte 11 Mart 2020’de Dünya Sağlık Örgütü tarafından COVID-19 küresel pandemi olarak ilan edilmiştir. Ülkemizde de ilk COVID-19 vakasının görülmesiyle birlikte sosyal mesafe ve sosyal izolasyon uygulamaları ortaya çıkmıştır. Bu uygulamalara ek olarak 65 yaş üstü ve 20 yaş altı bireyler için süresiz sokağa çıkma yasağı ilan edilmesi, 30 büyük şehir ve Zonguldak ili için seyahat kısıtlamasının konulması, hafta sonu ve resmi tatillerde sokağa çıkma kısıtlamasının getirilmesi tüm sosyal ve ekonomik ilişkileri olumsuz etkilemiştir. COVID-19 salgını kapsamında alınan sokağa çıkma kısıtlaması özellikle yaşlı bireylerin işe gidememelerine, alışveriş gibi günlük aktivitelerini yerine getirememelerine, ev işlerinde yardımcı olan ve uzun süreli bakım desteği sağlayan çocuklarından izole olmalarına, duygusal açıdan büyük destek sağlayan torunlarından uzak kalmalarına sebep olmuştur. Benzer şekilde yetişkin çocukların da 65 yaş üstü ebeveynlerinden aldıkları destek sınırlanmıştır. Özellikle yaşamlarının bu döneminde aile desteğine ihtiyaç duyan 65 yaş üstü bireylerin COVID-19 salgını döneminde aileleriyle olan dayanışma örüntülerinin araştırılması, aile ilişkilerinin sosyal izolasyondan nasıl etkilendiğinin belirlenmesi büyük önem arz etmektedir. Salgının yayılma seyrinin belirsiz olması, sosyal izolasyon önlemlerinin de ne kadar süreyle uygulanacağını belirsiz hale getirmektedir. Bu belirsizlik, hem sosyal, hem psikolojik, hem de maddi açıdan bireyleri kırılgan bir hale getirmektedir. Bu sebeple COVID-19 salgınıyla birlikte ortaya çıkan yeni sosyal yapının kuşaklararası dayanışmanın işlevselliği üzerinde olan etkisinin belirlenmesi, işlevselliğin azaldığı alanların belirlenmesi ve ivedilikle müdahale programlarının geliştirilmesi gerekmektedir. Hem dünya literatüründe, hem de Türkiye’de yapılan araştırmalarda COVID-19 salgınının kuşaklararası dayanışma üzerine etkisine ilişkin bir araştırmaya rastlanmamıştır. Literatürdeki bu boşluktan ve durumun aciliyetinden hareketle bu araştırmanın amacı COVID-19 salgınının kuşaklararası dayanışmayı nasıl etkilediğini ortaya çıkarmak, değişen yapıyla birlikte işlevselliğin azaldığı alanları belirleyerek hem mikro, hem de makro düzeyde sosyal politika önerileri sunmaktır. Bu proje kapsamında da Bengtson ve

Roberts'ın 1991 yılında önerdiği “kuşaklararası dayanışma yaklaşımı” kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre teoride kuşaklararası dayanışmayı belirleyen altı kavramsal boyut bulunmaktadır. Bu boyutlar, yapısal, ilişkisel, işlevsel, duygusal, normatif ve uzlaşım sal dayanışma boyutlarından oluşmaktadır. Kuşaklar arası dayanışmanın COVID-19 salgını sürecinden nasıl etkilendiği konusuna odaklanan bu projede için nicel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Araştırma kapsamında Türkiye genelinde kırsal ve kentsel yerleşim birimlerinde yaşayan ve sabit hatta sahip olan 18-64 yaş arası 533 yetişkin çocuk ve 533 65 yaş üstü yaşlı ebeveynle telefon anketi yapılacaktır. Görüşmeler için NUTS-2 düzeyindeki 12 bölgenin her birinden bir şehir seçilmiştir (İstanbul, Balıkesir, İzmir, Kocaeli, Ankara, Adana, Kayseri, Samsun, Trabzon, Erzurum, Malatya, Diyarbakır). Toplanan verilerin STATA-16 istatistiksel analiz programıyla analiz edilmesi öngörülmüştür. Grup özelliklerini ortaya sereren betimsel istatistiklerin yanında (frekans, yüzde gibi), iki değişkenli analiz (Chi square tests ve korelasyon) ve çok değişkenli analiz (multli-level analiz-lojistik regresyon) teknikleri kullanılacaktır. İki değişkenli analiz (Chi square tests ve korelasyon) kuşaklar arası dayanışma davranışı ve değişkenler arasındaki ilişkiyi ve istatistiki olarak anlamlı olup olmadığı araştırırken, çok değişkenli ileri analiz teknikleri ile 12 farklı alt bölgede yaşayan yetişkin çocuklar (18-64) ve yaşlı ebeveynler (65+) arasındaki kuşaklararası dayanışma davranışlarının COVID-19 kaynaklı sosyal izolasyon sürecinden ne derecede etkilendiği ortaya konulmaya çalışılacaktır.